

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.013.03.2016
P/16/046

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/046 – „Zapewnienie przez organy administracji publicznej prawidłowego zagospodarowania odpadów komunalnych”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Michał Nowak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/83/2016 z dnia 4 lipca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach ¹ , ul. Wita Stwosza 2, 40-036 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tadeusz Sadowski, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska ² (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prawidłowo planował i wykonywał kontrole związane z gospodarką odpadami komunalnymi. NIK pozytywnie ocenił również wykonywanie kontroli w urzędach gmin związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi oraz kontrolowanie podmiotów prowadzących instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i wykonywanie kontroli związanych z gospodarką odpadami komunalnymi

Opis stanu faktycznego

Na rok 2013 w WIOŚ zaplanowano łącznie 29 kontroli dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi, z tego 17 kontroli gmin, 10 kontroli regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych³ oraz dwie kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości⁴.

W planie kontroli WIOŚ na rok 2014 ujęto łącznie 33 kontrole w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, z tego 18 stanowiły kontrole w gminach, 10 kontrole RIPOK, a 5 kontrole podmiotów odbierających odpady.

¹ Zwany dalej „WIOŚ” lub „Inspektorat”.

² Zwany dalej „Wojewódzkim Inspektorem”. Poprzednio funkcję Wojewódzkiego Inspektora (od 5 marca 2008 r do 1 maja 2016 r.) pełniła Pani Anna Wrześniak.

³ Zwanych dalej „RIPOK”.

⁴ Zwanych dalej „podmiotami odbierającymi odpady”.

Wśród 51 kontroli gospodarowania odpadami komunalnymi zamieszczonych w planie na rok 2015, przewidziano 17 kontroli w gminach, 13 kontroli RIPOK, 12 kontroli instalacji zastępczych, 3 kontrole gminnych jednostek organizacyjnych odbierających odpady od właścicieli nieruchomości⁵ oraz 6 kontroli podmiotów odbierających odpady.

Wszystkie opisane wyżej kontrole zostały zrealizowane przez WIOŚ.

Poza kontrolami planowymi WIOŚ przeprowadzał również w badanym okresie⁶ kontrole pozaplanowe. W 2013 r. miało miejsce pięć takich kontroli (z tego jedna w gminie, jedna w RIPOK oraz trzy w podmiotach odbierających odpady), w 2014 r. - cztery kontrole (z tego jedna RIPOK oraz trzy podmiotów odbierających odpady), w 2015 r. - 12 kontroli (z tego jedna w gminie, jedna kontrola w RIPOK, cztery instalacji zastępczych oraz sześć podmiotów odbierających odpady), a w I kwartale 2016 r. trzy kontrole (dotyczące instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych⁷ rozpoczynających działalność, przeprowadzone na wniosek inwestora lub podmiotu zarządzającego instalacją). Nieprawidłowości stwierdzono w trzech przypadkach w 2013 r. (w gminie oraz w dwóch podmiotach odbierających odpady), we wszystkich czterech przypadkach w 2014 r., w dziewięciu przypadkach w 2015 r. (w gminie, trzech instalacjach zastępczych oraz w pięciu podmiotach odbierających odpady) oraz w jednym przypadku w I kwartale 2016 r.

Głównymi przyczynami podjęcia kontroli doraźnych były wpływające do Inspektoratu interwencje mieszkańców dotyczące nieprawidłowości, w tym uciążliwości związanych z działalnością kontrolowanych jednostek, wnioski organów dotyczące konieczności przeprowadzenia kontroli, a także zgłoszenia o zakończeniu zadań inwestycyjnych związanych z oddaniem do użytkowania instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Zakres wspomnianych kontroli nie różnił się od zakresu kontroli prowadzonych w ramach działalności planowej i obejmował: przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa, w tym głównie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁸, ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁹, ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁰, oraz posiadanych decyzji administracyjnych. Kontrole prowadzono ponadto w oparciu o wytyczne do przeprowadzenia corocznego cyklu kontrolnego, przekazywane na każdy rok przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹¹, zawierające szczegółowe zalecenia dotyczące doboru jednostek i zagadnień przeznaczonych do zbadania. Niezależnie od powyższego, kontrole były realizowane przez Inspektorat w oparciu zasady prowadzenia kontroli określone w Informatycznym Systemie Wspomagania Kontroli (ISWK), a od 2016 r. w Informatycznym Systemie Kontroli (ISK). Kontrole podejmowane w związku z interwencją lub na wniosek

⁵ Zwanych dalej „gminnymi jednostkami organizacyjnymi”.

⁶ Lata 2013-2016 (I kwartał).

⁷ Zwanych dalej „IMB”.

⁸ Dz. U. z 2013 r., poz. 21 ze zm. zwana dalej „u.o.o.”.

⁹ Dz. U. z 2016 r., poz. 250, zwana dalej „u.c.p.g.”.

¹⁰ Dz. U. z 2016 r., poz. 672 ze zm., zwana dalej „u.p.o.ś.”.

¹¹ Zwany dalej „GIOŚ”.

uwzględniały również zagadnienia poruszane w inicjujących je interwencjach lub wnioskach.

(dowód: akta kontroli str. 5-51, 70-129, 156-215, 248-269, 305-309, 310-384, 385-2265, 2332, 2334-2335)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wykonywanie kontroli na wniosek marszałka województwa

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Marszałek Województwa Śląskiego nie występował do Inspektoratu o przeprowadzenie kontroli spełniania wymagań określonych w przepisach o ochronie środowiska przez nową instalację, obiekt budowlany lub jego część, w których miało być prowadzone przetwarzanie odpadów, w związku z wszczęciem postępowania w sprawie wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów.

(dowód: akta kontroli str. 2321,2323)

Marszałek Województwa Śląskiego wystąpił do WIOŚ z jednym wnioskiem¹² o przeprowadzenie kontroli instalacji regionalnej MBP zarządzanej przez MPGK¹³ Sp. z o.o. w Katowicach, w związku z istotną zmianą zezwolenia na przetwarzanie odpadów. Kontrola w tym zakresie ma zostać przeprowadzona w III kwartale 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 2321, 2323-2324, 2343-2344)

3. Wykonywanie kontroli w urzędach gmin

Opis stanu faktycznego

W latach 2013-2016 (I kwartał) WIOŚ przeprowadził w sumie 54 kontrole w urzędach gmin, związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Jako cele wspomnianych kontroli wskazano przede wszystkim przestrzeganie przepisów u.c.p.g. oraz ocenę spełniania wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi. Zakres przeprowadzonych kontroli został opisany w pkt 1 niniejszego wystąpienia. Kontrole były każdorazowo dokumentowane protokołami kontroli.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, iż w badanym okresie Inspektorat nie przeprowadzał kontroli sprawdzających w jednostkach objętych wcześniej kontrolami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, z wyjątkiem następujących po sobie kontroli wybranych RIPOK, w trakcie których badano realizację zaleceń z poprzednich kontroli. Dodał, że Inspektorat otrzymywał odpowiedzi na wydane zarządzenia pokontrolne. Były one z reguły wyczerpujące i przyjmowane przez WIOŚ jako wiarygodne. Ponadto, Wojewódzki Inspektor zwrócił uwagę na ograniczone możliwości czasowe i kadrowe jako czynniki uniemożliwiające prowadzenie kontroli sprawdzających.

W 2013 r. WIOŚ zrealizował łącznie 18 kontroli w urzędach gmin, z tego 17 kontroli planowych¹⁴ i jedną pozaplanową¹⁵. W przypadku 14 gmin stwierdzone zostały nieprawidłowości. Wydanych zostało 12 zarządzeń pokontrolnych. W jednym

¹² Wniosek z dnia 15 października 2015 r.

¹³ Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej.

¹⁴ Katowice, Czeladź, Świętochłowice, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Piekary Śląskie, Bytom, Ruda Śląska, Częstochowa, Cieszyń, Pszczyna, Wilamowice, Szczekociny, Jasienica, Świnna, Irządze, Mstów.

¹⁵ Koniecpol.

przypadku¹⁶ nie wydano zarządzenia pokontrolnego ze względu na ustanie nieprawidłowości będących podstawą do jego wydania, w jednym zaś przypadku¹⁷ dlatego, iż ustala część nieprawidłowości będących podstawą do jego wydania, a co do pozostałych nieprawidłowości wszczęto postępowanie ws. nałożenia administracyjnej kary pieniężnej.

W 10 przypadkach gminy terminowo poinformowały WIOŚ o zakresie podjętych i zrealizowanych działań odnośnie do wszystkich zaleceń pokontrolnych. W jednym przypadku¹⁸ gmina udzieliła odpowiedzi po terminie, a ponadto nie odniosła się do jednego z zaleceń.

W 2014 r. przeprowadzono w sumie 18 kontroli w urzędach gmin (wszystkie kontrole miały charakter planowy)¹⁹. W wyniku ośmiu z nich stwierdzone zostały nieprawidłowości. Wojewódzki Inspektor wydał sześć zarządzeń pokontrolnych. W jednym przypadku²⁰ nie wydano takiego zarządzenia ze względu na ustanie nieprawidłowości będących podstawą do jego wydania, natomiast w drugim przypadku²¹ z uwagi na fakt, iż kara za stwierdzoną nieprawidłowość została już nałożona²², a kwestia ewentualnej zapłaty pozostawała nierozstrzygnięta (toczyło się postępowanie odwoławcze przed GIOŚ). W pięciu przypadkach gminy terminowo poinformowały WIOŚ o zakresie podjętych i zrealizowanych działań odnośnie do wszystkich zaleceń pokontrolnych. W jednym przypadku²³ gmina z opóźnieniem udzieliła odpowiedzi co do części zaleceń pokontrolnych.

W 2015 r. miało miejsce 18 kontroli w urzędach gmin, z tego 17 kontroli planowych²⁴ i jedna kontrola pozaplanowa²⁵. Spośród przeprowadzonych kontroli 12 wykazało istnienie nieprawidłowości. Wydano 10 zarządzeń pokontrolnych. W jednym przypadku²⁶ nie wydano zarządzenia pokontrolnego ze względu na ustanie nieprawidłowości będących podstawą jego wydania, zaś w drugim przypadku²⁷ z uwagi na fakt, iż kara za stwierdzoną nieprawidłowość została już nałożona²⁸, a kwestia ewentualnej zapłaty pozostawała nierozstrzygnięta (toczyło się postępowanie odwoławcze przed GIOŚ). W ośmiu przypadkach gminy terminowo poinformowały WIOŚ o zakresie podjętych i zrealizowanych działań odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych. W dwóch przypadkach²⁹ gminy udzieliły odpowiedzi z opóźnieniem.

WIOŚ nie wyegzekwował od Gmin Piekary Śląskie oraz Koniecpol obowiązku wynikającego z art. 6d u.c.p.g., dotyczącego zorganizowania przetargu na

¹⁶ Mstów.

¹⁷ Koniecpol.

¹⁸ Irządze.

¹⁹ Tychy, Żory, Sosnowiec, Szczyrk, Myszków, Piekary Śląskie, Mysłowice, Kuźnia Raciborska, Woźniki, Sośnicowice, Siewierz, Goleiszów, Jaworze, Porąbka, Wilkowice, Poraj, Wręczyca Wielka, Gaszowice.

²⁰ Porąbka.

²¹ Piekary Śląskie.

²² 50.000 zł za niezorganizowanie przetargu na odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości.

²³ Myszków.

²⁴ Wisła, Łęczyny, Chorzów, Racibórz, Mikołów, Wodzisław Śląski, Sławków, Piekary Śląskie, Czechowice-Dziedzice, Żarki, Koziegłowy, Koniecpol, Czerwionka-Leszczyny, Chybie, Gilowice, Koszarawa, Lelów.

²⁵ Knurów.

²⁶ Porąbka.

²⁷ Piekary Śląskie.

²⁸ 50.000 zł za niezorganizowanie przetargu na odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości.

²⁹ Sławków i Koszarawa.

odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości albo przetargu na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów. Nieprawidłowości te zostały stwierdzone w trakcie kontroli przeprowadzonych przez WIOŚ w roku 2013. Gmina Piekary Śląskie złożyła do GIOŚ odwołanie od decyzji Wojewódzkiego Inspektora, nakładającej na nią karę w wysokości 50.000 zł. GIOŚ uchylił decyzję WIOŚ, po czym wymierzył Gminie zmniejszoną karę w wysokości 10.000 zł, a następnie wydał decyzję odmawiającą Gminie wstrzymania wykonania decyzji. W konsekwencji Gmina wniosła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie³⁰ skargę na powyższą decyzję. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK (tj. 1 sierpnia 2016 r.), WSA nie wydał rozstrzygnięcia w tej sprawie. Gmina Koniecpol, otrzymała decyzję Wojewódzkiego Inspektora, nakładającą karę w wysokości 50.000 zł, która to decyzja została następnie zawieszona do dnia 29 lipca 2016 r. W dniu 28 czerwca 2016 r. Gmina złożyła wniosek o przedłużenie okresu zawieszenia zapłaty kary do dnia 15 stycznia 2017 r.

Jak wyjaśnił Wojewódzki Inspektor, „WIOŚ nie miał możliwości prawnych wyegzekwowania obowiązku zorganizowania przetargu na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. U.c.p.g. nie przewiduje innych sankcji poza karami pieniężnymi do 50.000 zł, które zostały wymierzone Gminom Piekary Śląskie oraz Koniecpol. Kary te miały za zadanie zmobilizować ukaraną jednostkę do usunięcia przyczyny wymierzenia kary.”

Zalecenia ujęte w zarządzeniach pokontrolnych dotyczyły w szczególności egzekwowania od podmiotów odbierających odpady przekazywania ich do RIPOK, udostępniania na stronie internetowej gminy wymaganych przepisami prawa informacji dot. gospodarowania odpadami komunalnymi, terminowego przesyłania bądź przekazania korekty rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi³¹, zorganizowania przetargu na odbiór odpadów komunalnych oraz osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu.

(dowód: akta kontroli str. 14A, 310-321, 328-334, 342-353, 385-805, 974-1224, 1354-1673, 2235-2265, 2329-2330, 2332-2338, 2345)

WIOŚ stwierdził naruszenie przepisów, o których mowa w art. 9z ust. 1, 2 i 4 u.c.p.g. w 11 przypadkach³² w 2013 r., w pięciu przypadkach³³ w 2014 r. oraz w siedmiu przypadkach³⁴ w 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 310-321, 328-334, 342-353, 385-805, 974-1224, 1354-1673, 2235-2265)

W związku z powyższymi nieprawidłowościami, Wojewódzki Inspektor w latach 2013-2016 nałożył, w drodze decyzji, na poddane kontroli gminy 11 kar pieniężnych, z tego dwie kary³⁵ za niezorganizowanie przetargu na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, pięć kar³⁶ za nieterminowe przekazanie rocznego

³⁰ Zwany dalej „WSA”.

³¹ Zwanych dalej „rocznymi sprawozdaniami”.

³² Czeladź, Bytom, Ruda Śląska, Częstochowa, Szczekociny, Koniecpol, Jasienica, Świnna, Irządze, Mstów, Piekary Śląskie.

³³ Sosnowiec, Myszków, Mysłowice, Porąbka, Wręczyca Wielka.

³⁴ Lędziny, Racibórz, Żarki, Koziegłowy, Koniecpol, Koszarawa, Lelów.

³⁵ Piekary Śląskie i Koniecpol.

³⁶ Szczekociny, Koniecpol, Świnna, Irządze i Koszarawa.

sprawozdania, trzy kary³⁷ za nieosiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu oraz jedną karę³⁸ za nieosiągnięcie wymaganego poziomu ograniczenia odpadów komunalnych.

(dowód: akta kontroli str. 492-550, 705-706, 719-723, 734-735, 748-751, 787-788, 1199-1200, 1396-1400, 1602-1609)

Zgodnie z art. 9q u.c.p.g., roczne sprawozdania są przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy. Sprawozdania przekazywane były do WIOŚ w formie pisemnej, przesyłane pocztą lub osobiście, a niekiedy dodatkowo faksem lub drogą elektroniczną. Wszystkie 167 gmin wchodzących w skład Województwa Śląskiego, w kontrolowanym okresie, złożyło sprawozdania roczne. Po terminie złożyło:

- za rok 2012 – 25 gmin³⁹;
- za rok 2013 – 3 gminy⁴⁰;
- za rok 2014 – 2 gminy⁴¹
- za rok 2015 – 2 gminy⁴².

W przypadku stwierdzenia przekazania sprawozdania rocznego z opóźnieniem, WIOŚ wszczynał postępowania administracyjne dotyczące wymierzenia administracyjnych kar pieniężnych za niedopełnienie obowiązku wynikającego z art. 9q u.c.p.g.

(dowód: akta kontroli str. 2266-2271,2294-2317,2325-2328)

Roczne sprawozdania gmin były weryfikowane przez WIOŚ pod względem terminów przesłania tych sprawozdań do WIOŚ, osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, odebranych z obszaru gminy, osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych z odebranych z obszaru gminy odpadów komunalnych, osiągnięcia wymaganych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, prawidłowości wypełnienia działu dotyczącego poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych z obszaru gmin oraz ich zagospodarowania, właściwej klasyfikacji procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów wykazanych w sprawozdaniu.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości uwagi były zgłaszane telefonicznie lub drogą mailową. Weryfikacja rocznych sprawozdań prowadzona była przez Inspektorat na bieżąco przez cały rok kalendarzowy, w miarę posiadanych

³⁷ Jasienica, Porąbka i Koszarawa.

³⁸ Racibórz.

³⁹ Stawków – 21 lutego 2014 r.; Jaworze – 3 kwietnia 2013 r.; Bielsko-Biała – 2 lipca 2013 r.; Bieruń – 8 kwietnia 2013 r.; Bytom – 8 kwietnia 2013 r.; Koniecpol – 18 lipca 2013 r.; Poczesna – 5 września 2013 r.; Sońnicowice – 9 kwietnia 2013 r.; Lipie – 12 kwietnia 2013 r.; Panki – 30 lipca 2013 r.; Popów – 21 listopada 2013 r.; Ciasna – 24 października 2013 r.; Herby – 25 października 2013 r.; Pawonków – 11 kwietnia 2013 r.; Myslowice – 12 grudnia 2013 r.; Pietrowice Wielkie – 26 kwietnia 2013 r.; Ruda Śląska – 25 kwietnia 2013 r.; Jejkowice – 19 kwietnia 2013 r.; Kalety – 4 kwietnia 2013 r.; Irlądze – 9 kwietnia 2013 r.; Poręba – 4 kwietnia 2013 r.; Szczekociny – 3 kwietnia 2013 r.; Jeleśnia – 12 kwietnia 2013 r.; Koszarawa – 14 sierpnia 2013 r.; Świnna – 5 kwietnia 2013 r.

⁴⁰ Olsztyn – 2 kwietnia 2014 r.; Kobiór – 1 kwietnia 2014 r.; Tworóg – 1 kwietnia 2014 r.

⁴¹ Toszek – 1 kwietnia 2015 r.; Ożarówice – 1 kwietnia 2015 r.

⁴² Wiry – 8 kwietnia 2016 r.; Krzyżanowice – 26 kwietnia 2016 r.

możliwości czasowych, a także podczas kontroli gmin w ramach corocznego cyklu kontrolnego. W zarządzeniach pokontrolnych wydanych w latach 2013-2015 w 10 przypadkach zobowiązano gminy do przesłania korekt rocznych sprawozdań⁴³. Zalecenia te były każdorazowo realizowane.

WIOŚ oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego współdziałały w zakresie weryfikowania rocznych sprawozdań, m.in. poprzez organizowanie wspólnych spotkań, a także bieżącą wymianę informacji drogą telefoniczną i elektroniczną.
(dowód: akta kontroli str. 415-428, 482-486, 569-586, 668-695, 770-785, 1030-1032, 1058-1074, 1108-1122, 1156-1173, 1500-1506, 1656-1673, 2325, 2327-2328)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zdaniem NIK, należy przeprowadzać, przynajmniej losowo, kontrole sprawdzające w jednostkach objętych wcześniej kontrolami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Ich nieprzeprowadzanie zmniejsza skuteczność działania WIOŚ.

2. WIOŚ nie wyegzekwował od Gminy Irządze udzielenia odpowiedzi na zalecenie nr 3 (jedno z trzech zaleceń sformułowanych w Zarządzeniu Pokontrolnym nr 101/2013 z dnia 10 października 2013 r.), dotyczące udostępnienia na stronie internetowej i w sposób zwyczajowo przyjęty informacji o miejscach zagospodarowania zebranych odpadów komunalnych oraz informacji nt. osiągniętego poziomu ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania przez Gminę Irządze i podmioty odbierające odpady komunalne, a także adresów punktów selektywnego zbierania odpadów wraz ze wskazaniem przyjmowania odpadów.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że w sprawie realizacji ww. zalecenia Gmina Irządze przekazała informację, która nie zawierała jednoznacznej odpowiedzi w przedmiotowej sprawie. Dodał: „Stwierdzono jednak, że zalecenie to zostało wykonane. Informacja o osiąganych przez Gminę Irządze poziomach odzysku i recyklingu za poszczególne lata została zamieszczona na stronie BIP Urzędu Gminy Irządze”.

(dowód: akta kontroli str. 319-320, 770-786, 2333,2337)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Wykonywanie kontroli podmiotów prowadzących instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Opis stanu
faktycznego

W badanym okresie Inspektorat zrealizował łącznie 26 kontroli podmiotów odbierających odpady. Jako cele wspomnianych kontroli wskazano przede wszystkim ocenę spełniania wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi oraz zbadanie wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. Zakres przeprowadzonych kontroli został opisany w pkt. 1 niniejszego wystąpienia. Kontrole były każdorazowo dokumentowane protokołami kontroli. Data zakończenia kontroli była w większości przypadków datą podpisania protokołu.

W 2013 r. WIOŚ przeprowadził pięć kontroli podmiotów odbierających odpady (z tego dwie kontrole planowe i trzy pozaplanowe). W przypadku trzech podmiotów stwierdzone zostały nieprawidłowości. Wydane zostały trzy zarządzenia

⁴³ Czeladź, Piekary Śląskie, Bytom, Szczekociny, Irządze, Sosnowiec, Myszków, Myslowice, Żarki, Knurów.

pokontrolne. We wszystkich trzech przypadkach podmioty kontrolowane terminowo poinformowały WIOŚ o podjętych i zrealizowanych działaniach odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych.

W 2014 r. przeprowadzonych zostało osiem kontroli podmiotów odbierających odpady (z tego pięć kontroli planowych i trzy pozaplanowe). W wyniku czterech z nich stwierdzone zostały nieprawidłowości. Wojewódzki Inspektor wydał cztery zarządzenia pokontrolne. We wszystkich przypadkach podmioty odbierające odpady terminowo poinformowały WIOŚ o podjętych i zrealizowanych działaniach odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych.

W 2015 r. Inspektorat zrealizował 12 kontroli podmiotów odbierających odpady (z tego sześć kontroli planowych i sześć pozaplanowych). W rezultacie dziewięciu z nich stwierdzono istnienie nieprawidłowości. Wydano dziewięć zarządzeń pokontrolnych. W siedmiu przypadkach WIOŚ został terminowo poinformowany o podjętych i zrealizowanych działaniach odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych. W jednym przypadku podmiot kontrolowany poinformował o realizacji jednego z dwóch zaleceń z opóźnieniem, a o realizacji drugiego zalecenia nie udzielił informacji. W drugim przypadku podmiot odbierający odpady terminowo poinformował o realizacji siedmiu zaleceń, natomiast o zrealizowaniu jednego zalecenia poinformował z opóźnieniem.

W I kwartale 2016 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę jednego podmiotu odbierającego odpady (kontrola planowa). W toku kontroli stwierdzone zostały nieprawidłowości, w związku z czym Wojewódzki Inspektor wydał zarządzenie pokontrolne. Podmiot terminowo poinformował WIOŚ o zakresie podjętych i zrealizowanych działań odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych.

Zalecenia sformułowane w zarządzeniach pokontrolnych dotyczyły przede wszystkim prowadzenia gospodarki odpadami bez powodowania uciążliwości, przekazywania odpadów zielonych do właściwych RIPOK, przekazywania właściwym organom zbiorczych zestawień danych o rodzajach i ilości odpadów, sposobie gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, uzyskania pozwolenia na prowadzoną działalność, uregulowania stanu formalno-prawnego w zakresie korzystania z obiektów i instalacji oraz przestrzegania warunków posiadanych zezwoleń.

(dowód: akta kontroli str. 14A, 325-328, 338-342, 374-382, 921-973, 1305-1353, 2140-2251)

Inspektorat zrealizował trzy planowe kontrole gminnych jednostek organizacyjnych w roku 2015. Celem kontroli było dokonanie oceny spełniania wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi oraz realizacji zadań gminnych jednostek organizacyjnych w zakresie u.c.p.g. Zakres przeprowadzonych kontroli został opisany w pkt. 1 niniejszego wystąpienia. Kontrole były każdorazowo dokumentowane protokołami kontroli. Data zakończenia kontroli stanowiła datę podpisania protokołu.

We wszystkich trzech zbadanych przypadkach zostały stwierdzone nieprawidłowości. Wojewódzki Inspektor wydał trzy zarządzenia pokontrolne. Dwie gminne jednostki organizacyjne terminowo poinformowały WIOŚ o zakresie podjętych i zrealizowanych działań odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych.

Trzecia z jednostek udzieliła odpowiedzi po terminie, a ponadto nie odniosła się do jednego z dwóch zaleceń pokontrolnych sformułowanych w zarządzeniu pokontrolnym.

Zalecenia pokontrolne obejmowały m.in.: obowiązek przestrzegania wymogów posiadanych decyzji, dostosowanie posiadanej infrastruktury do obowiązujących przepisów prawa, sporządzanie i wprowadzanie do bazy Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami raportów o emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz złożenie wniosku o wpis do rejestru podmiotów zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

W wyniku wspomnianych kontroli nie stwierdzono naruszenia przez gminne jednostki organizacyjne przepisów, o których mowa w art. 9y ust. 1 i 2 u.c.p.g. Jednakże w wyniku kontroli przeprowadzonej w Zakładzie Działalności Komunalnej i Mieszkaniowej w Krzepicach, będącym gminną jednostką organizacyjną (jako podmiocie odbierającym odpady) od 4 do 18 grudnia 2013 r. stwierdzono naruszenie art. 9y ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, w związku z czym Wojewódzki Inspektor nałożył na jednostkę karę pieniężną za nieprzekazywanie odebranych od właścicieli nieruchomości odpadów do RIPOK.

(dowód: akta kontroli str. 14A, 326, 372-374, 921-941, 2102-2139)

W latach 2013-2016 (I kwartał) WIOŚ przeprowadził 37 kontroli RIPOK oraz 16 kontroli instalacji zastępczych. Jako cele wspomnianych kontroli wskazano m.in.: dokonanie oceny wypełniania wymogów w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi, sprawdzenie realizacji przez gminy zadań dotyczących organizacji nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, przestrzeganie wymagań w zakresie eksploatacji składowisk, wnoszenie opłat za korzystanie ze środowiska, a także sprawdzenie spełniania wymogów u.c.p.g. oraz u.p.o.ś. Zakres przeprowadzonych kontroli został opisany w pkt 1 niniejszego wystąpienia. Kontrole były każdorazowo dokumentowane protokołami kontroli. Data zakończenia kontroli stanowiła w większości przypadków datę podpisania protokołu. W 2013 r. WIOŚ zrealizował łącznie 11 kontroli RIPOK (10 kontroli planowych i jedna pozaplanowa), z tego pięć kontroli IMB (planowe), dwie kontrole instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów⁴⁴ (jedna planowa i jedna pozaplanowa) oraz cztery kontrole składowisk do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych⁴⁵(planowe). W przypadku sześciu podmiotów stwierdzone zostały nieprawidłowości. Wydanych zostało sześć zarządzeń pokontrolnych. WIOŚ każdorazowo został terminowo poinformowany o zakresie podjętych i zrealizowanych działań odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych.

W 2014 r. przeprowadzono w sumie 11 kontroli RIPOK (10 planowych i jedna pozaplanowa), z tego pięć kontroli IMB (cztery planowe i jedna pozaplanowa), dwie kontrole IK (planowe) oraz cztery kontrole ISK (planowe). W wyniku pięciu z nich stwierdzone zostały nieprawidłowości. Wojewódzki Inspektor wydał pięć zarządzeń

⁴⁴ Zwanych dalej „IK”.

⁴⁵ Zwanych dalej „ISK”.

pokontrolnych. We wszystkich przypadkach podmioty kontrolowane terminowo poinformowały WIOŚ o podjętych i zrealizowanych działaniach odnośnie do wszystkich zaleceń pokontrolnych.

W 2015 r. miało miejsce 14 kontroli RIPOK (13 planowych i jedna pozaplanowa), z tego siedem kontroli IMB (planowe), 3 kontrole IK (dwie planowe, jedna pozaplanowa) oraz cztery kontrole ISK (planowe). Ponadto, w 2015 r. WIOŚ przeprowadził 16 kontroli instalacji zastępczych (12 planowych i cztery pozaplanowe). Spośród przeprowadzonych kontroli 15 wykazało istnienie nieprawidłowości. Wydano 15 zarządzeń pokontrolnych. W 13 przypadkach podmioty kontrolowane terminowo poinformowały Inspektorat o podjętych i zrealizowanych działaniach odnośnie wszystkich zaleceń pokontrolnych. W jednym przypadku odpowiedź została udzielona po wyznaczonym terminie, a w jednym przypadku częściowo w terminie, a częściowo po terminie.

W I kwartale 2016 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę planową jednego RIPOK (IMB). Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

W ramach kontroli ISK przeprowadzonych w latach 2013-2015 nie stwierdzono występowania pożarów na składowiskach.

W toku wyżej opisanych kontroli nie wystąpiły nieprawidłowości określone w art. 9za u.c.p.g.

Zalecenia ujęte w zarządzeniach pokontrolnych dotyczyły w szczególności ograniczania negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko, sporządzania korekt zestawień danych o ilościach i rodzajach odpadów, sposobach gospodarowania oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku odpadów, uzyskania zezwoleń na prowadzoną działalność, prawidłowego klasyfikowania wytwarzanych odpadów oraz przestrzegania warunków posiadanych decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 14A, 321-325, 324-338, 353-372, 381-382, 806-920, 1225-1304, 1674-2101, 2272-2293)

W latach 2013-2016 nie wystąpiły przypadki wydania przez Wojewódzkiego Inspektora decyzji wstrzymujących działalność posiadaczy odpadów.

W tym okresie Wojewódzki Inspektor nie wydawał również zakazów wykonywania działalności przez gminną jednostkę organizacyjną w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 2321-2322,2324)

Zdaniem NIK, częstotliwość przeprowadzanych przez WIOŚ kontroli instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych była zbyt mała.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Ocena częściowa

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 7 września 2016 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Michał Nowak
Inspektor kontroli państwowej**

.....